

Til lovforslag nr. L 34. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 27. januar 2004

Betænkning

over

Forslag til lov om uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx)

[af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 6 ændringsforslag til lovforslaget. Undervisningsministeren har stillet ændringsforslag nr. 1-3 og 5. Enhedslistens medlem af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 4 og 6.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 9. oktober 2003 og var til 1. behandling den 31. oktober 2003. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Sammenhæng med andre lovforslag

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med forslag til lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven) (lovforslag nr. L 33), forslag til lov om uddannelsen til højere forberedelseseksamen (hf-loven) (lovforslag nr. L 35) og forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (lovforslag nr. L 36).

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 5. december 2002 dette udkast til udvalget, jf. (2002-03) alm. del – bilag 155. Den 10. oktober 2003 sendte undervisningsmi-

nisteren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 2 skriftlige henvendelser fra Handelsskolernes Lærereforening og Landssammenlutningen af Handelsskoleelever.

Undervisningsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 2 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Tilkendegivelse fra undervisningsministeren

Undervisningsministeren har over for udvalget tilkendegivet følgende:

Det er anført i de almindelige bemærkninger pkt. 4.1. og bemærkningerne til § 6, stk. 1, om optagelse på de gymnasiale uddannelser, at de faglige adgangskrav til de gymnasiale uddannelser bl.a. kan være aflagt afgangsprøve fra folkeskolen i dansk, matematik, fysik/kemi/biologi, engelsk og 2. fremmedsprog eller de tilsvarende 10. klasse-prøver.

Prøven i biologi forventes først indført i folkeskolen i 2006, og det kan derfor først kræves, at ansøgere til de gymnasiale uddannelser har af-

lagt denne prøve fra og med 2006. Endvidere forventes det, at der i 2007 vil blive koblet en prøve i geografi på prøven i fysik/kemi/biologi. Prøve i geografi vil altså først kunne kræves aflagt fra og med en eventuel indførelse af prøven fra og med 2007.

I forhold til bemærkningerne til lovforslaget § 5, stk. 1, skal det præciseres, at ansøgere, der ikke opfylder de betingelser, der er nævnt i pkt. a og b i bemærkningerne, men som opfylder de faglige betingelser eller har kvalifikationer svarende hertil, kan optages på grundlag af skolens vurdering af ansøgerens eventuelle standpunktskarakter, prøveresultater fra forudgående undervisning, udtalelser om ansøgerens kvalifikationer og eventuelt en samtale samt en eventuel optagelsesprøve tilsvarende det almene gymnasium.

4. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (udvalget med undtagelse af EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de af Enhedslisten stillede ændringsforslag.

Venstres, Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget er tilfredse med, at der er sikret en bred opbakning til den mest markante reform siden 1871. De gymnasiale uddannelser bliver nu fremtidssikret og styrket.

De gymnasiale uddannelser er for mange unge et vigtigt led mellem folkeskolen og alle former for videregående uddannelser. Derfor er det afgørende, at de gymnasiale uddannelser lægger vægt på at være studieforberedende, at de giver de unge en reel studiekompetence. Det er sikret i reformen.

De studerende skal og vil fremover kunne mærke en markant forskel fra folkeskolen, og de skal blive i stand til at arbejde på forskellige måder, blive mere selvstændige og i stand til i langt højere grad at tage ansvar for egen læring.

Med reformen af fremtidens gymnasiale uddannelser sikres muligheden for at styrke både den faglige fordybelse og den brede almindannelse, samtidig med at det sikres, at viden og almindannelse ikke skilles ad.

For partierne er det vigtigt at slå fast, at de gymnasiale uddannelser er ligeværdige. Hver

uddannelse skal værne om sin egen klare profil, men skal samtidig ses i sammenhæng med de øvrige uddannelser. Derfor skal det faglige niveau være ens på tværs af uddannelserne.

For Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti er den styrkede faglighed meget væsentlig. Med de udfordringer, velfærdssamfundet står over for, er det nødvendigt, at der stilles større krav til de studerende, end der gøres i dag. Det faglige indhold skal på dagsordenen fra den første dag i de gymnasiale uddannelser. Bl.a. derfor understreger partierne, at grundforløbet ikke må udvikle sig til et udvidet ruskursus.

Undervisningen på de gymnasiale uddannelser skal tage udgangspunkt i de enkelte fag. Samspillet mellem fagene er en af de største udfordringer, der kommer. Det er vigtigt, at underviserne ser denne opgave som en spændende udvikling. Faglighed er vigtigt, samspil er spændende, men faglighed og samspil i kombination er afgørende for denne reforms succes. Partierne ser frem til, at alle medarbejdere på de berørte uddannelsesinstitutioner tager den udfordring op og benytter de muligheder for efteruddannelse, som der er sat midler af til i forbindelse med reformen.

Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti ser gymnasireformen som et stort skridt fremad for kvaliteten i det danske uddannelsessystem.

Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres og Kristendemokraternes medlemmer af udvalget betragter de fire love vedrørende det almene gymnasium (stx), højere forberedelseksamen (hf), højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) som en helhed. Det er positivt, at der er fire gymnasiale uddannelser, som har hver sin profil, og som unge kan vælge imellem. Der har været et behov for en reform af de gymnasiale uddannelser, ikke mindst af det almene gymnasium, da det er den uddannelse, der senest har været gennem en reform.

For partierne er det meget positivt, at der i lovgivningen er kommet formålsbestemmelser, der både understreger uddannelsernes almindannende og studieforberedende karakter, og at det fremhæves, at der i uddannelsen er et dannelsesperspektiv.

Bl.a. fordi hhx og htx de senere år har gennemgået flere ændringer, er reformen for disse ud-

dannelser mindre vidtgående. Men som noget positivt kan det fremhæves, at det nu bliver lettere at overføre merit fra én gymnasial uddannelse til en anden og at tage elementer af en ungdomsuddannelse ved at tage fag på en anden uddannelse. Studieretningsforløbet er godt, fordi det giver mulighed for samarbejde fag imellem i langt højere grad end i dag. Det sikrer både bredden og dybden i uddannelserne.

Uanset at partierne ubetinget er tilhængere af de bindinger mellem fag, som f.eks. følger med indførelse af studieretningsforløb, lægger partierne også meget vægt på, at skolerne har den størst mulige frihed i forhold til, hvad der lokalt er muligheder for.

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne stemmer imod de af Enhedslisten stillede ændringsforslag, fordi der er indgået en aftale med regeringen og Dansk Folkeparti, hvor en række af partiernes synspunkter er blevet tilgodeset. Men det er jo sjældent, at man får alt, når mange partier er med i en aftale. Derfor er det heller ikke nogen hemmelighed, at Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne gerne havde set, at nogle forslag svarende til Enhedslistens ændringsforslag var blevet tilgodeset. Partierne mener, at det burde være muligt at gå til gruppeeksamen. Det forekommer ikke logisk, at gruppeeksamener er tilladt stort set alle steder i det danske uddannelsessystem, men ikke i de gymnasiale ungdomsuddannelser.

Partierne havde også gerne set, at der kunne fastsættes et loft over klassekvotienter. Derfor arbejdede Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne under forhandlingerne ligesom Enhedslisten for, at »antallet af elever i stamklasser må normalt ikke overstige 28 elever«. Men det kunne der ikke blive enighed med regeringen om. Derfor er der fortsat ikke noget loft over klassekvotienterne. Men i stedet for som Enhedslisten at stå fast på deres principielle opfattelser på alle punkter har partierne valgt at få så mange ændringer ind, at det samlede resultat blev så godt, som tilfældet er, og som Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne derfor fuldt ud kan støtte.

Et *mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovfor-slaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men stemmer for de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlem af udvalget finder, at forliget om hhx og htx indeholder gode og dårlige elementer og en række ting, der kan udvikles progressivt eller bruges reaktionært.

Aftalen om hhx og htx indfører den såkaldte »uddannelsestid«. Aftalen udvider undervisningsbegrebet til også at omfatte bl.a. forelæsninger og virtuel undervisning. Det betyder, at der er åbnet en ladeport for, at man kan lade klassekvotienterne stige yderligere. Begrebet uddannelsestid kan bruges progressivt og kan skabe et bedre udgangspunkt for de gymnasiale uddannelser på det merkantile og det tekniske område, men begrebet uddannelsestid åbner også for massive nedskæringer og forringelser. Begrebet uddannelsestid åbner for, at man kan bruge en variation af uddannelses- eller undervisningsmetoder, men i og med, at man ikke lægger et loft ind for, hvor mange lærere der skal være pr. elev – altså laver en lærer-elev-ratio – ender det med at være et redskab for nedskæringer.

Det er hovedløst at lave så stort et stykke arbejde for at ændre uddannelserne og så efterlade en ladeport på størrelse med indgangen til Skt. Peters-kirken for nedskæringer. De stigende klassekvotienter på landets handelsskoler og tekniske skoler er kilde til for lidt tid til den enkelte elev, til dårligt arbejdsmiljø og til frasortering af de bogligt svageste. Flere elever pr. lærer betyder reelt mindre faglighed. Derfor er det med en åbning for forelæsninger og virtuel undervisning helt afgørende, at der sættes et loft for, hvor mange elever der gennemsnitligt er pr. lærer. Det ville regeringen desværre ikke være med til.

Enhedslisten har derfor stillet ændringsforslag om, at der indføres et sådant loft på maksimalt 28 elever.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Simmut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 5

1) I *stk. 1* ændres »folkeskolens 9. klasse« til: »folkeskolen«, og »stk. 3« ændres til: »stk. 4«.
[Redaktionel ændring]

2) I *stk. 2* ændres »stk. 3 og 4« til: »stk. 4 og 5«.
[Redaktionel ændring]

3) I *stk. 3, 1. pkt.*, ændres »1. eller 2. g.« til: »1. eller 2. år«, og »2. eller 3. g.« ændres til: »2. eller 3. år«.
[Redaktionel ændring]

Af et *mindretal* (EL):

Til § 26

4) *Stk. 2* affattes således:
»*Stk. 2*. Der er mulighed for, at elever kan vælge at gå til eksamen i en gruppe.«
[Indførelse af mulighed for gruppeeksamen]

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 37

5) *Stk. 1, 1. pkt.*, affattes således:
»En elev kan klage til undervisningsministeren over skolens afgørelser i pædagogiske anliggender inden 2 uger, fra afgørelsen er meddelt eleven, jf. dog *stk. 2*.«
[Redaktionel ændring]

Af et *mindretal* (EL):

Ny paragraf

6) Efter § 47 indsættes i *kapitel 10* som ny paragraf:

»§ 01. Der fastsættes en klassekvotient, således at der maksimalt må være 28 elever i en stamklasse. Samtidig gøres loftet fleksibelt, således at der altid er sikret lærertid pr. 28 elever pr. time.«
[Indførelse af klassekvotient på maksimalt 28 elever]

Bemærkninger

Til nr. 1

Ændringsforslaget er alene en redaktionel ændring, der indebærer, at § 5, stk. 1, dels får en sproglig formulering, der er identisk med den tilsvarende bestemmelse i lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven), dels kommer til at henvise til den rette bestemmelse.

Til nr. 2

Ændringsforslaget er alene en redaktionel ændring, der indebærer, at § 5, stk. 2, herefter kommer til at henvise til de rette bestemmelser.

Til nr. 3

I uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) anvendes ikke betegnelserne 1., 2. eller 3. g., men 1., 2. eller 3. år. Det foreslås at anvende samme sprogbrug i lovforslaget, som uddannelsesinstitutionerne anvender.

Til nr. 4

Ændringsforslaget giver eleverne mulighed for at vælge at gå til eksamen i en gruppe, da Enhedslisten mener, at eleverne selv skal bestemme, om de ønsker at gå til eksamen individuelt eller i en gruppe.

Danmarks Evalueringsinstitut har peget på en række fordele ved gruppeeksamen, bl.a. større tryghed og mindre nervøsitet hos eleven, og at gruppeeksamen kræver mere end faglige kompetencer, f.eks. evne til samarbejde. Der er dog også ulemper ved gruppeeksamen.

Enhedslisten mener, at det er eleverne selv, der bør bedømme fordele og ulemper ved at gå til gruppeeksamen og ikke politikere eller smagsdommere på Christiansborg.

Til nr. 5

Det foreslås, at klagebestemmelsen i lov om uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) formuleres identisk med de tilsvarende bestemmelser i lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven) og lov om uddannelsen til højere forberedelseseksamen (hf-loven), idet der ikke er tilsigtet forskelligheder.

Til nr. 6

Landet over stiger klassekvotienten. Flere elever i klassen vil altid betyde mindre tid til den enkelte elev. Det er til skade for dem, der ønsker at dygtiggøre sig, og til skade for dem, der har svært ved at følge med. Derfor skal gymnasierformen bruges til at sikre et fleksibelt loft over klassekvotienten. Således skal der indføres et loft på eksempelvis 28 elever - et loft, der sikrer lærertid pr. 28 elever pr. time. Således skal det i

fremtidens gymnasiale uddannelser være muligt at benytte sig af eksempelvis forelæsninger, lærerfri timer, det virtuelle gymnasium og andre pædagogiske tiltag, hvis blot eleverne er sikret, at de mistede lærertimer kommer igen. Med andre ord: Hvis 250 elever har været til 2 timers forelæsning, skal eleverne dermed tjene lærertimer op, som så kan bruges til at gå ud i mindre grupper.

Else Winther Andersen (V) fmd. Gitte Lillelund Bech (V) Christian Lund Jepsen (V)

Birgitte Josefsen (V) Louise Frevert (DF) Karina Sørensen (DF) Helle Sjelle (KF)

Else Theill Sørensen (KF) Bodil Kornbek (KD) Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S)

Jeppe Kofod (S) Lene Jensen (S) Thomas Adelskov (S) Aage Frandsen (SF)

Margrethe Vestager (RV) nfm. Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristendemokraterne (KD)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Bilag 1

Oversigt over bilag vedrørende L 34

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar samt høringsnotat fra undervisningsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse af 11/11-03, fra Handelsskolernes Lærereforening
5	Spm. 1 om kommentar til henvendelse af 11/11-03 fra Handelsskolernes Lærereforening, til undervisningsministeren
6	Henvendelse af 10/12-03 fra Handelsskolernes Lærereforening og Landssammenslutningen af Handelsskoleelever
7	Spm. 2 om kommentar til henvendelse af 10/12-03 fra Handelsskolernes Lærereforening og Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, til undervisningsministeren
8	Svar på spm. 1 om kommentar til henvendelse af 11/11-03 fra Handelsskolernes Lærereforening, fra undervisningsministeren
9	Svar på spm. 2 om kommentar til henvendelse af 10/12-03 fra Handelsskolernes Lærereforening og Landssammenslutningen af Handelsskoleelever, fra undervisningsministeren
10	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
11	1. udkast til betænkning
12	2. udkast til betænkning
13	3. udkast til betænkning
14	Betækningsbidrag fra undervisningsministeren